

3 CONTACT MET DE GEREFORMEERDE KERKEN VRIJGEMAAKT

3.1 Odracht van de commissie

De Landelijke Vergadering Doorn 1998 heeft ten aanzien van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt het volgende besluit genomen:

“De Landelijke Vergadering heeft kennis genomen van het rapport van de Commissie voor Contact en Samenspreking over de contacten met de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt). Bij de bespreking was ook de brief van de Generale Synode van Berkel en Rodenrijs 1995 ter tafel, gedateerd 15 november 1996, met als bijlage de besluiten terzake van diezelfde Synode. Ter vergadering werd ook de toespraak van ds. A.N. Hendriks gehoord, die als voorzitter van Deputaten Kerkelijke Eenheid sprak.

A. Overwegingen

1. *De contacten met de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) zijn nog maar van korte duur geweest. De gesprekken waren open en eerlijk, zij het dat de verschillen meer aandacht kregen dan de overeenkomsten. Met name de conclusie die van Vrijgemaakte zijde werd getroffen, namelijk: “Over de vraag hoe u en wij kerk van de Here Jezus menen te moeten zijn, verschillen wij te zeer”, vindt de vergadering te voorbarig.*
2. *De vergadering heeft kennis genomen van de oproep van GKV-zijde om duidelijk positie te kiezen voor trouw aan Gods. Woord volgens de gereformeerde belijdenis. De vergadering hecht eraan in dezen tot uitdrukking te brengen dat de NGK onvoorwaardelijk trouw willen zijn aan Gods. Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften willen blijven aanvaarden als een getrouwe weergave daarvan. Desondanks ziet de LV voornamelijk de noodzaak niet om daartoe opnieuw wijzigingen aan te brengen in het A.K.S.*

B. Op basis van deze overwegingen spreekt de vergadering uit:

1. *dat de Nederlands. Gereformeerde Kerken, zoals ook uitgedrukt in de Preambule van het A.K.S., haar eenheid en de grond voor haar samengaan vinden in het belijden van de Waarheid van de Heilige Schrift, zoals in de drie Formulieren van Enigheid is uitgedrukt, en dat zij op deze basis aanspreekbaar zijn,*
2. *dat de vergadering instemt met wat de Commissie hierover schreef in de notitie ‘Het gezag en de hantering van de belijdenisgeschriften’ van april 1995,*
3. *dat de eenheid met de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) in het gemeenschappelijk belijden vraagt om een uitdrukking daarvan in meer kerkelijke eenheid,*
4. *dat de samenspreking die op plaatselijk vlak hier en daar begonnen is, daarom zeer valt toe te juichen,*
5. *dat enige vorm van landelijk contact daarbij zeer wenselijk is,*
6. *dat de pas begonnen gesprekken te snel zijn beëindigd met de conclusie van Gereformeerde Vrijgemaakte zijde dat er geen ruimte zou zijn voor gesprekken die gericht zijn op kerkelijke eenheid en dat voortzetting dus wenselijk is,*
7. *dat de NGK de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) daarnaast uitnodigen tot overleg over een andere vorm van contact, niet primair gericht op landelijke eenheid, maar op de vraag in hoeverre we elkaar, binnen de bestaande situatie van de verschillende kerkverbanden, kunnen helpen op basis van de verbondenheid als gemeenten van Christus.*

C. De vergadering draagt aan het moderamen op om per brief aan de eerstvolgende Generale Synode van Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

1. *erop aan te dringen, dat de ontluikende contacten van plaatselijke kerken niet belemmerd maar erkend worden, en dat ook voor de toekomst er ruimte zal zijn voor wat de Koning der kerk in dit opzicht nog geven wil,*

2. *met name aan te dringen op heroverweging van de regeling voor plaatselijke contacten, die kanselruil en gezamenlijke avondmaalsviering slechts mogelijk maakt voor kerken waarmee landelijk samenspreking plaatsvindt,*
3. *voor te stellen om, indien de Generale Synode voor samenspreking gericht op kerkelijke eenheid nog geen ruimte ziet, te komen tot een overleg als bedoeld onder B7.*

[Deze brief van het moderamen aan de GS van de GKV kunt u vinden in bijlage 22 van de Acta van Doorn 1998]

D. *De vergadering draagt de commissie op*

1. *de verzoeken van de Landelijke Vergadering op de Generale Synode zo mogelijk ook mondeling te verwoorden,*
2. *de relevante besluiten van deze Landelijke Vergadering aan Deputaten toe te lichten en desgewenst daarover te spreken,*
3. *na de Generale Synode naar bevind van zaken te handelen in de lijn van de uitspraken B 1-7,*
4. *de plaatselijke kerken op hun verzoek te adviseren en te ondersteunen bij het realiseren resp. uitbouwen van samenwerking op plaatselijk niveau.”*

3.2 Generale Synode Leusden 1999

3.2.1 De voorstellen van het deputaatschap

In een aanvullend rapport doen de Deputaten Kerkelijke Eenheid (DKE) verslag van de LV Doorn 1998. Het besluit van de LV is in hun rapportage aan de GS integraal opgenomen en van een uitvoerige evaluatie voorzien. Wij citeren enkele kernzinnen uit deze evaluatie:

- *“Deputaten constateren dat de LV ondanks de klaarblijkelijke teleurstelling aan haar kant over de besluiten van de GS van Berkel en Rodenrijs 1996, in haar brief een warme toon aanslaat. De herkenning in geloof en liefde blijft. Wij noteren dat met dankbaarheid.”*
- *“Toch was er bij deputaten ook sprake van veel teleurstelling die zich hierop toespitst, dat door de LV niet wezenlijk is ingegaan op de vragen van Berkel, en de vragen die door deputaten bij monde van hun voorzitter aan haar vergadering gesteld zijn.”*
- *Naar aanleiding van uitspraak 1 van de LV, dat de NGK aanspreekbaar willen zijn op de Waarheid van de Heilige Schrift zoals die in de Drie Formulieren van Enigheid is uitgedrukt: “De DKE betreuren het dat de LV niet meer doet dan het herhalen van uitspraken”.*
- *“Voor de LV en de CCS is het de fundamentele belijdenis ‘Christus alleen en genade alleen’, voor de GKV is Christus inclusief heel de leer van apostelen en profeten fundamenteel.”*
- *“DKE menen eerlijk en openhartig met de CCS te hebben gesproken, zodat er een juiste beeldvorming t.a.v. de verschillen is bereikt. We kennen elkaar goed genoeg, zodat we bepaald niet leven bij wederzijdse karikaturen”.*
- *“DKE hebben er nogmaals behoefte aan uit te spreken dat zij het een groot verdriet vinden dat er voor gesprekken op landelijk niveau met de NGK geen nieuwe openingen zijn geboden.”*

De deputaten deden aan de Synode ten aanzien van het contact met onze kerken drie voorstellen:

1. *“Met verdriet en teleurstelling uit te spreken dat er geen nieuwe perspectieven blijken voor gesprekken met de NGK op landelijk niveau, gericht op kerkelijke eenheid.”*
2. *“Een brief te schrijven aan de eerstkomende LV van de NGK waarin uiting wordt gegeven aan de teleurstelling en het verdriet van de GS over het klaarblijkelijk vastgelopen zijn van het gesprek op landelijk niveau, en waarin een appèl gedaan wordt op de NGK alsnog in te gaan op de zaken die ons gescheiden houden.”*
3. *“a. DKE te machtigen tot een gesprek met CCS om - indien CCS dat wenst - de besluiten van de GS van Leusden 1999 nader toe te lichten.*

- b. *De contacten met de NGK voort te zetten zodra deze zich bereid verklaard hebben een weg in te slaan waarin bestaande belemmeringen voor kerkelijke eenheid opgeruimd kunnen worden.*"

3.2.2 De bespreking ter synode

De ontvangst op de zitting van de GS verschilde enorm met die op de vorige synode. Voor het eerst zijn wij officieel uitgenodigd om de bespreking van onze contacten bij te wonen. Wij mochten de vergadering ook toespreken en hebben van deze gelegenheid graag gebruik gemaakt. We geven u een korte bloemlezing uit de toespraak van onze voorzitter.

- *"... u bent nooit uit onze gedachten geweest en nu zien we elkaar in de ogen."*
- *"... het punt was niet, dat de NGK in de bewuste vergadering [van de LV Doorn] weigerden zich te binden aan Schrift en belijdenis. Het punt was, dat de NGK al vanaf het begin op die basis staan en dat ze er niets in zagen dit fo meler vast te leggen dan in de huidige kerkelijke papieren. ... Wij vinden, dat wij op deze basis nu al aanspreekbaar zijn."*
- *"Onze kerkelijke regels zijn sober, en dat zien we als een goede zaak. Ze proberen niet elke situatie te beschrijven en elke maas in de wet te dichten, maar zijn geestelijk van karakter: we spreken af, rekening met elkaar te houden en geduld te betrachten waar het kan lijden. Tegelijk hebben we ook duidelijke afspraken over kerkelijke tucht als het niet kan lijden, die we helaas ook in de praktijk hebben moeten toepassen."*
- *"... is het nu werkelijk zo, dat bij ons een ander evangelie wordt gebracht dan bij u, of dat we discussies toelaten die u zich in uw kerken niet kunt voorstellen?"*
- *"Mogen we u in overweging geven om, als u geen ruimte ziet voor samensprekingen die op snelle hereniging gericht zijn, toch te zoeken naar een weg om elkaar beter te leren kennen en vertrouwen?"*

We kunnen moeilijk de overvloed aan reacties ter synode samenvatten. Maar overwegend waren de geluiden welwillend.

Hoewel een herziening van de besluiten van de vorige GKV-synode van Berkel en Rodenrijs en daarmee het aangaan van officiële samensprekingen met onze kerken voor de meeste synodeleden een brug te ver was, pleitten velen voor het zoeken van openingen om toch weer tot gesprekken tussen GKV en NGK op landelijk niveau te komen. Insteek daarbij zou moeten zijn, zo klomk van diverse kanten het pleidooi, om te werken aan herstel van vertrouwen over en weer en in zo'n klimaat door karikaturen heen te breken en te pogen van elkaar te begrijpen, hoe je in deze tijd gereformeerde kerken wilt zijn.

Eenzijds werden er door synodeleden en deputaten soms harde woorden gesproken in de richting van onze kerken. Voor sommigen was het klip en klaar dat onze kerken niet gereformeerd zijn, doordat er in de binding aan de belijdenis en in het AKS te veel ruimte zit. De besluiten van onze LV Doorn hebben dat naar hun mening nog eens bevestigd. Zij verwachtten niets van verdere gesprekken.

Maar anderzijds klonken er ook hartverwarmend positieve reacties vanuit de synode. Sommige synodeleden distantieerden zich publiek van de kritische reactie van de synodepreses op de toespraak van onze voorzitter. Meermalen werd uitgesproken dat er wat betreft de breuk in de jaren zestig van weerskanten schuld was; hoewel daar soms ook bij gezegd werd: we hebben niet altijd goed gestreden, maar het was wel 'de goede strijd'. Ook was bij diverse sprekers duidelijk te merken dat over de vraag, hoe je in deze tijd als kerk authentiek gereformeerd kunt zijn, binnen de GKV zeer verschillend wordt gedacht, en dat tegelijkertijd met die verschillen van mening in een ander klimaat en op een andere manier wordt omgegaan dan in het verleden. Een synodelid merkte op: De NGK houden ons een spiegel voor in de manier van omgaan met de belijdenis. Een ander zei: Ik word soms niet goed van de manier waarop wij met regels omgaan, en kijk jaloers naar de ontspannen en op onderling vertrouwen gebaseerde manier waarop dat in andere kerkverbanden gebeurt. Anderen vroegen zich hardop af, of de GKV wel fair zijn in hun houding tegenover de NGK, omdat ook in eigen kring dezelfde vragen worden gesteld als in de NGK en tegenover buitenlandse kerken vaak een ruimere houding wordt aangenomen dan tegenover de NGK.

De liedregel 'Gods. Geest doorbreekt de grenzen die door mensen zijn gemaakt' werd door diverse synodeleden op de relatie GKV-NGK toegepast.

In lijn met de voorstellen van de synodecommissie - die, mede gezien de uitspraken van Doorn, geen heil zag in het openen van officiële samensprekingen, gericht op kerkelijke eenheid, maar wel openingen maakte in de richting van andere vormen van gesprek met onze kerken - pleitten veel broeders voor een hervatting, op welke manier dan ook, van landelijke ontmoetingen tussen vertegenwoordigers van beide kerken.

3.2.3 De besluiten van de Generale Synode

De Generale Synode heeft een aantal besluiten genomen ten aanzien van onze kerken:

[de aanvullingen/wijzigingen ten opzichte van het voorstel van deputaten zijn vet gedrukt]

**“Besluit 1:
niet tot revisie over te gaan van het besluit van de Generale Synode te Berkel en Rodenrijs 1996, Acta art. 82.2, inzake de relatie met de Nederlands. Gereformeerde Kerken.”**

[zie voor de tekst van dit besluit van de GS van Berkel en Rodenrijs: Acta LV Doorn, bijlage 20, pag. 121 en volgende]

**“Besluit 2:
met verdriet en teleurstelling uit te spreken dat de aangewezen verhinderingen door de LV Doorn 1998 niet zijn weggenomen en dat daardoor geen basis is gelegd voor samensprekingen met de NGK op landelijk niveau, die gericht kunnen zijn op kerkelijke eenwording.”**

Uit de “gronden” bij dit besluit citeren we:

1. de GS Berkel en Rodenrijs 1996 heeft met haar besluit over datgene, wat landelijke samensprekingen verhindert, een helder signaal afgegeven. De LV Doorn 1998 heeft echter niet gereageerd door aan de bezwaren vanuit de Gereformeerde Kerken tegemoet te komen, en zoals later bleek, ook niet aan die van de Christelijke Gereformeerde Kerken, met een duidelijker binding aan de confessie;
2. Omdat de LV Doorn 1998 in haar overwegingen en uitspraken niet op zo'n wijze is ingegaan op de zaken die de GS Berkel en Rodenrijs 1996 heeft aangedragen, dat bestaande belemmeringen werden weggenomen, kunnen wij niet anders concluderen dan dat er binnen de NGK nog steeds een te grote vrijheid bestaat in het omgaan met de leer van de Schriften zoals de belijdenis die omschrijft. ...”

“Besluit 3:

1. deputaten **op te dragen** de vertegenwoordiging van de Nederlands. Gereformeerde Kerken uit te nodigen voor **een ontmoeting**, waarin ruimte is:
 - a. **voor de NGK om de besluiten en de brief van de LV Doorn 1998 toe te lichten en desgewenst uitleg te vragen over de besluiten van de GS Leusden 1999;**
 - b. **voor de deputaten KE om de besluiten van de GS Leusden 1999 toe te lichten en opheldering te vragen over de besluiten en de brief van de LV Doorn 1998;**
2. **deputaten CGK uit te nodigen om deze ontmoeting bij te wonen.**”

De “gronden” bij dit besluit geven we geheel weer:

1. Het uitblijven van de gewenste reactie van de LV Doorn door aan de bezwaren van de GKV en CGK tegemoet te komen is teleurstellend. Omdat ons hart naar hen uitgaat, delen wij het verdriet zoals de deputaten dat verwoorden, maar willen daarom juist nauwkeurig weten wat de NGK beweegt en waarom zij niet op de concrete vragen van Berkel en Rodenrijs 1996 zijn ingegaan;
2. LV Doorn 1998 heeft uitgesproken dat ze op de basis van haar belijden van de Waarheid van de Heilige Schrift, zoals in de drie Formulieren van Eenheid is uitgedrukt, aanspreekbaar is. In haar schrijven heeft ze bevestigd dat de Nederlands. Gereformeerde Kerken op basis van Gods. Woord naar de gereformeerde belijdenis kerk van Christus

wil zijn. Ook wil ze zichtbare en tastbare eenheid met de Gereformeerde Kerken zoeken. De LV stelt in haar begeleidend schrijven dat het in de verkennende contacten niet gelukt is om door de wederzijdse karikaturen heen te breken. Conclusies door onze deputaten getrokken acht ze voorbarig. En ze doet een klemmend beroep op onze kerken om onbevangen te proeven welke contacten wel en welke niet mogelijk zijn. De LV Doorn belooft van haar kant hetzelfde te zullen proberen. Die dringende uitnodiging kunnen de Gereformeerde Kerken aanvaarden in die zin dat zij met hen spreken over wat zij verstaan onder hun oprechte en onbekrompen binding aan de leer van de Schrift en de gereformeerde belijdenis;

3. de vertegenwoordiging van de Gereformeerde Kerken op de LV Doorn 1998 heeft zich namens de kerken opgesteld met een beschaamd gelaat. Het gescheiden optrekken waarover wij als kerken ons schamen geeft reden om ons in te zetten om die breuk te heilen, waarbij ons een houding van ootmoed jegens God past, omdat we ons verbonden weten met de zondeschuld van heel Gods volk;
4. door verschillende plaatselijke kerken, die positieve samensprekingen voeren met Nederlands. Gereformeerde Kerken, is gevraagd om de landelijke contacten opnieuw de vorm van gesprekken te geven. Om onderling vervreemding in de kerken te voorkomen is het wijs als de synode duidelijk laat weten dat zij van haar kant naar voren zal brengen dat het van belang voor een gezond kerkelijk leven is om vast te houden aan het fundament van Schrift en belijdenis;
5. uit de besluiten van de LV Doorn blijkt dat de Nederlands. Gereformeerde Kerken blijven vasthouden aan hun akkoord voor kerkelijk samenleven. Dat akkoord biedt minder waarborgen dan wij voor een gezond gereformeerd kerkelijk leven noodzakelijk achten. Toch meent de NGK dat ze elkaar onderling voldoende kunnen aanspreken op de grondslag van Gods. Woord en de belijdenis. Van onze kant blijft dan de vraag hoe ze dat bedoelen en op welke manier daar invulling aan gegeven wordt;
6. de Christelijke Gereformeerde Kerken hebben in haar Generale Synode van Haarlem-Noord 1998 weliswaar besloten om samensprekingen in het kader van kerkelijke eenheid voorlopig te beëindigen, maar was tegelijk van oordeel dat het van belang is om op landelijk niveau contact te blijven onderhouden, "mede gelet op de nood van het huidige geseculariseerde levensklimaat en de zorgwekkende theologische en kerkelijke situatie én de verantwoordelijkheid die we als kerken van gereformeerd belijden juist in het licht daarvan voor elkaar hebben". Het aanvaarden van de uitnodiging van de LV Doorn 1998 door ruimte te geven tot gesprek, waarin op basis van Schrift en belijdenis aan de NGK om opheldering wordt gevraagd over de spanning, die wij ervaren tussen wat zij schrijven over de onbekrompen handhaving van de leer van de Schrift en de belijdenis en de door hen geformuleerde grondslag voor kerkelijk samenleven, is niet strijdig met het beleid van de Christelijke Gereformeerde Kerken maar zoekt daarbij juist aansluiting. Nu de GKV en de CGK elkaar hebben gevonden als kerken op de grondslag van de Heilige Schrift, belijdenis en kerkorde, en dezelfde moeite hebben met de opstelling van de NGK, kunnen zij elkaar helpen in de contacten met de NGK."

Naast deze drie besluiten, heeft de GS een aparte serie besluiten genomen over het "Kader voor plaatselijke samensprekingen". Naar aanleiding van de besluiten van de vorige GS op dit punt, was namelijk een aantal verzoeken tot revisie ingediend.

Eén besluit in deze serie willen wij hier speciaal noemen.

De GS van Berkel en Rodenrijs 1996 had o.a. gereguleerd:

"het besluit tot voorgaan in elkaars diensten en het wederzijds. toelaten aan het avondmaal zal alleen genomen worden, indien het kerken betreft waarmee landelijk wordt samengesproken en waarvan de landelijke vergaderingen wederzijds. hebben uitgesproken dat ze staan of willen staan op de grondslag van Gods. Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften."

De GS van Leusden 1999 heeft daar nu aan toegevoegd:

"In incidentele gevallen kan met instemming van de classis en deputaten ad art. 49 KO een uitzondering gemaakt worden voor een Nederlands. Gereformeerde Kerk".

Tenslotte noemen we een derde besluit van de GS, namelijk betreffende “Interkerkelijk overleg”. De synode besloot:

“deputaten op te dragen:

1. *vanuit het oogpunt van kerkelijke eenheid landelijke ontwikkelingen in andere kerkgemeenschappen en groeperingen bij te houden, zo nodig nader te verkennen en daarop actief te reageren;*
2. *onderzoek te doen naar de mogelijkheden om te komen tot een overlegorgaan waarin gesprekspartners namens verschillende kerken en groeperingen van gereformeerde belijdenis elkaar ontmoeten om informatie over de geestelijke ontwikkelingen in elkaars gemeenschappen uit te wisselen en te bespreken.”*

Wat de synode hierbij bewoog en voor ogen stond, blijkt uit de “gronden” bij dit besluit:

“1.1 buiten de bestaande relatie met de Christelijke Gereformeerde Kerken en het beoogde contact met de Nederlands. Gereformeerde Kerken blijft het zaak de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van de kerkelijke eenheid te volgen en zo mogelijk verkennende contacten te leggen met kerken en groeperingen, die staan of willen staan op de grondslag van Gods. Woord en de drie formulieren van eenheid en samenleven of willen samenleven volgens de gereformeerde kerkorde;

1.2 in de kerkelijke verhoudingen binnen Nederland kunnen deputaten blijven zo eken naar mogelijkheden om daarvoor in aanmerking komende kerken en groeperingen op eigen initiatief te informeren over de Gereformeerde Kerken in Nederland;

2.1 op particulier initiatief vindt in ons land tussen christenen die naar de gereformeerde religie willen leven op allerlei gebied overleg plaats. Het is nog een open vraag of daarnaast overleg onder verantwoordelijkheid van kerken en kerkelijke groeperingen een eigen waarde heeft;

2.2 het is geen kerkelijke zaak om over allerlei ethische onderwerpen door deputaten standpunten te laten ontwikkelen in overleg met andere kerkgenootschappen en christelijke groeperingen. Wel is het een kerkelijke zaak om in het kader van het zoeken naar wegen tot kerkelijke eenheid de geestelijke ontwikkelingen in verwante gemeenschappen goed te peilen en zich daarbij op de eigen gemeenschap door anderen te laten bevragen.”

3.3 Evaluatie

Wat de besluiten betreft overheerst bij ons een gevoel van dankbaarheid.

Je kunt alle nadruk leggen op de herbevestiging van het besluit van Berkel dat er geen basis is voor officiële kerkelijke samensprekingen, en op het feit dat voorstellen vanuit de kerken en vanuit de synode om dat besluit te herzien, onvoldoende steun kregen (zie de synodebesluiten 1 en 2). Ongetwijfeld roept dat gevoelens van teleurstelling op en kun je er somber van worden.

Wij zijn echter geneigd het accent te leggen op het feit dat er als uitvloeisel van de synodebesluiten toch een vorm van landelijk overleg komt met, naar het zich laat aanzien, redelijke gespreksmogelijkheden (zie synodebesluit 3, inclusief de gronden daarbij). De klimaatsverandering die op deze synode in vergelijking met de vorige synode te bespeuren was voor wat betreft de houding tegenover onze kerken, was evident en legde de basis voor het besluit om landelijk toch contact te onderhouden. Het was met de handen te tasten dat de synode in meerderheid zocht naar openingen om met onze kerken in gesprek te blijven, en dat stemt ons voorzichtig hoopvol.

Het voorstel van deputaten ging duidelijk uit van één gesprek op landelijk niveau; het uiteindelijke synodebesluit spreekt van een “ontmoeting”, waarbij - zo is ter synode onder meer vanuit de commissie duidelijk uitgesproken – gedacht kan worden aan een hele reeks van gesprekken. Ook inhoudelijk zien wij mogelijkheden. Het gaat in de beoogde ontmoetingen niet slechts om verduidelijking van de wederzijdse landelijke besluiten. Maar het zal ook gaan, zo is de strekking van de synodebesluiten, om het nader bevragen van elkaar bijvoorbeeld op het punt van een “oprechte en onbekrompen binding aan de leer van de Schrift en de gereformeerde belijdenis”. We zien perspectief voor gesprekken waarin we niet als NGK alleen maar in de beklagdenbank zitten, maar waarin we wederzijds. kunnen peilen hoe we als NGK en

als GKV – we kunnen het niet ontkennen: elk op een verschillende manier – proberen in deze tijd kerk van Jezus Christus te zijn en te blijven. Wanneer deze gesprekken kunnen plaatsvinden in hetzelfde open klimaat dat we in de GKV zien groeien rond het omgaan met soms diepgaande verschillen van opvatting binnen de kerk, en wij van onze kant bereid zijn de kwetsbare kanten van onze wijze van kerk zijn eerlijk in te brengen, zouden we dan van dit ‘wolkje als eens mans hand’ niet veel mogen verwachten?

Dankbaar zijn we ook voor het feit dat er door de GKV-synode plaatselijk meer mogelijk is gemaakt dan wij hadden durven hopen. In incidentele gevallen wordt immers, onder een aantal voorwaarden, plaatselijk het voorgaan in elkaars diensten en het wederzijds toelaten aan het avondmaal, toegestaan. Voor het groeiende aantal GKV- en NGK-gemeenten die met elkaar op plaatselijk vlak in gesprek zijn en elkaar in een sommige gevallen hebben erkend als ware kerken van de Here Jezus Christus, biedt dat perspectief om aan de gevonden eenheid ook rond Woord en Tafel concreet gestalte te geven.

4. PLAATSELIJKE SAMENWERKING:

4.1 *Met de CGK*

Op plaatselijk vlak zijn de contacten tussen de NGK en CGK in de afgelopen periode eerder toe- dan afgenomen, lezen we in de constatering van het CG synodebesluit over de samenwerking met onze kerken. Deze ontwikkeling heeft zich sindsdien zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin doorgezet.

We noemen enkele voorbeelden daarvan.

Behalve de kerken van Alkmaar, Almere, Arnhem, Lelystad, Nieuwegein, Rotterdam-Alexanderpolder mag ook de kerk van Amsterdam-Tuinstdeden-Zuidwest zich nu samenwerkingsgemeente noemen. Sinds oktober 1998 vormt men daar samen met de Chr. Geref. Kerk van Amsterdam-Nieuw-West de samenwerkingsgemeente De Bron.

De broeders en zusters van onze kerk te Den Haag houden sinds januari 1999 alle erediensten samen met de leden van de Chr. Geref. Kerk van Den-Haag-Zuid. In Apeldoorn werd in 1999 voor de eerste maal het avondmaal in gezamenlijkheid gevierd en vergaderen de moderamina vier maal per jaar samen. De kerk van Haarlemmermeer-Oostzijde kon voor het eerst gezamenlijke diensten beleggen met de CGK van Aalsmeer. Men brengt tevens een gezamenlijk kerkblad uit. Te Steenwijk vergaderen sinds een tijdje enkele jeugdclubs samen.

De ontwikkelingen op plaatselijk niveau laten zien dat er nog steeds kerken bij komen die met blijdschap en verwondering elkaar (h)erkennen als kerk van Christus. Goed beschouwd is deze ontwikkeling in lijn met de wortels van de CGK. Want in 1892 was één van de belangrijkste motieven om niet met de Vereniging mee te gaan dat die Vereniging te veel van bovenaf was opgelegd en te weinig van onderaf was opgekomen. Wie de geschiedenis serieus neemt kan eigenlijk niet anders dan de huidige ontwikkelingen met een dankbaar hart als uit Gods hand ontvangen. De eenwording bloeit nu immers van onderaf op!

Toch zijn er niet alleen positieve ontwikkelingen op het plaatselijke vlak. We horen af en toe ook van negatieve gevolgen van het CG synodebesluit, met name als een NG kerk besluit tot het benoemen van vrouwelijke ambtsdragers.

4.2 *Met de G.K.V.*

Hoewel je gezien de synodebesluiten van de GKV zou verwachten dat daardoor de contacten met onze kerken zouden verflauwen of wegebben, lijkt momenteel het tegendeel het geval! Door het hele land heen komt men in gesprek, is men in gesprek of worden er gezamenlijk activiteiten belegd.

We geven enkele voorbeelden van deze hoopgevende ontwikkelingen.

Te Alkmaar, Emmeloord, Maastricht, Nunspeet, Nijverdal, Rijsbergen en Zoetermeer zijn gesprekken van de grond gekomen. Op Urk en te Wezep leidden dergelijke samensprekingen tot

het opstellen van een gezamenlijke intentieverklaring met als doel kerkelijke eenheid tot stand te brengen. In Lisse doet men samen bijbelstudie en volgen Ned. Geref. en Vrijgemaakte jongeren samen de catechisaties de Vrijgemaakte predikant.

Niet overal verlopen de ontmoetingen even gladjes. In Apeldoorn en Nieuwegein lukt het niet om tot een gemeenschappelijke verklaring te komen. Maar waar je je oor ook te luisteren legt overal proef je het verlangen naar een tijd waarin broeders en zusters van hetzelfde huis weer tezamen kunnen wonen. De liefde van Christus dringt hen.

Opmerkelijk is de groei van het aantal plaatsen waar men een driehoeksoverleg (GKV -CGK -NGK) kent. Een mooi voorbeeld is Rotterdam, waar de afsluiting van een reeks gesprekken tussen de drie kerken werd gemarkeerd door de publicatie van een brochure, waarin een gezamenlijk standpunt naar buiten gebracht wordt over tal van punten die aanvankelijk als verschilpunten werden beschouwd. Ook in Apeldoorn, Deventer, Hengelo, Nieuwegein, Lelystad, Rijswijk, Steenwijk en andere plaatsen vergaderen broeders (en soms een zuster) van de GKV, CGK en NGK gezamenlijk.

4.3 Samenwerkingsoverleg

Het Samenwerkingsoverleg (SWO) heeft inmiddels een bekende plaats in onze kerken. Het aantal kerkenraden dat aan dit overleg deelneemt is geleidelijk aan behoorlijk gegroeid. Twee keer per jaar wordt er vergaderd. Zoals bekend, is onze commissie als waarnemer aanwezig op deze vergaderingen, op dit moment in de persoon van ds. C.T. de Groot. Via hem en via de vergaderstukken blijven wij goed op de hoogte van wat er besproken wordt.

Doel van het SWO is:

onderlinge informatie-uitwisseling, advisering en bemoediging.

bespreken van wat de samenwerking beïnvloedt in positieve of negatieve zin.

In het kader van doel a. worden op elke vergadering de plaatselijke ontwikkelingen met elkaar gedeeld. Wat de tweede doelstelling (b.) betreft, wordt er bijvoorbeeld nagedacht over een al of niet gezamenlijke reactie naar de eerstvolgende Generale Synode van de CGK, naar aanleiding van het besluit van de vorige GS.

We hebben als commissie het SWO in overweging gegeven het overleg uit te breiden met óók deelnemers van kerkenraden uit de GKV. Dat voorstel is overgenomen en officieel luidt het nu in de regelingen van het SWO: *“Het SWO staat open voor alle christelijke gereformeerde, Nederlands. gereformeerde en gereformeerd vrijgemaakte kerken die enige vorm van samenwerking kennen of die daar naar streven.”*

5. CONTACT ORGAAN GEREFORMEERDE GEZINDTE:

De vorige LV heeft besloten de afvaardiging van onze kerken naar het COGG voortaan te laten lopen via onze commissie. Uit ons midden hebben wij de predikanten P. Busstra en C.T. de Groot daartoe aangewezen en bereid gevonden.

Het doel van het COGG is als volgt vastgelegd: *“Het COGG wenst te bevorderen dat de deelnemende kerken of groeperingen met elkaar contact oefenen, opdat ze elkaar beter leren verstaan, elkaar aanspreken op basis van Gods. Woord en de drie formulieren van enigheid en op deze wijze dichter tot elkaar komen.”*

Men poogt aan deze doelstelling inhoud te geven door drie maal per jaar met het voltallige bestuur te vergaderen en één maal per jaar een landelijke conferentie te beleggen. “Wat bindt en wat scheidt ons?”, “Wat is de kerk?”, “Op wat voor manier weten we ons aan de belijdenis gebonden?” en andere vragen die de oecumene betreffen, komen op deze bijeenkomsten aan de orde.

In het bestuur van het COGG zijn de Chr.Geref.Kerken, de Ned.Geref.Kerken, de Geref. Kerken in Nederland, de Geref.Bond (in de Herv.Kerk) en de Confessionele Vereniging (in de Geref.Kerken in Nederland) officieel vertegenwoordigd. Twee leden van de Gereformeerde Gemeenten hebben op persoonlijke titel zitting in het bestuur.

Op verzoek van zowel de Chr.Geref. deputaten als van de Ned. Geref. leden heeft het moderamen van het COGG contact gezocht met de deputaten van de Geref.Kerken Vrijgemaakt.

Dit in verband met hun synodebesluit (GS Leusden 1999) om deputaten op te dragen “onderzoek te doen naar de mogelijkheden om te komen tot een overlegorgaan waarin gesprekspartners namens de verschillende kerken en groeperingen van gereformeerde belijdenis elkaar ontmoeten om informatie over de geestelijke ontwikkelingen in elkaars gemeenschappen uit te wisselen en te bespreken.” Ons idee was en is: dit platform is er al, namelijk het COGG! Zoals min of meer te verwachten viel, is de deelname van de GKN in het COGG een onoverkomelijk struikelblok voor de GKV om tot het COGG toe te treden. Die moeite is na de synodeuitspraken over “de zaak Den Heyer” alleen maar toegenomen. De synodebesluiten aangaande de verzoening hebben ook binnen de gelederen van het COGG voor de nodige opschudding gezorgd. Het bestuur beraadt zich momenteel over eventuele consequenties voor de deelname van de GKN aan het COGG.

6. INTERNET-SITE:

Onze Commissie heeft tijdens de vorige LV het groene licht gegeven voor de start van een presentatie van onze kerken op het Internet. De overweging was, dat dit middel kan dienen om op eigentijdse wijze onze kerken naar buiten toe te presenteren. De uitvoering van het werk is toevertrouwd aan een commissie van drie personen, de Commissie NGK op Internet (CNI), bestaande uit ds. W. Smouter (voorzitter), br. G.J. Kole (secretaris) en br. P.P. Tunderman. Het adres van CNI is dat van br. Kole: Stootvalk 19, 3435 ZH Nieuwegein, email cni@ngk.nl. De commissie CNI heeft allereerst algemene informatie over onze kerken beschikbaar gesteld, zowel in het Nederlands, als in het Engels.

Daarnaast is ruimte beschikbaar gesteld aan de plaatselijke kerken en aan organisaties, die met onze kerken verbonden zijn. Intussen vonden zo'n 25 kerken en organisaties de weg naar een plaats op de site www.ngk.nl. De wijze waarop dat gebeurt, is (heel Nederlands. Gereformeerd...) sterk verschillend per plaatselijke gemeente. Zowel informatie over de kerken en hun diensten als preken worden geboden. Bij dit laatste loopt de kerk van Utrecht duidelijk voorop.

Van de geboden informatie wordt veel gebruik gemaakt. Er komen dagelijks gemiddeld 250 bezoekers, die elk ongeveer 5 pagina's bekijken. Uit de gebruikersstatistieken blijkt, dat de site ook heel wat bezoekers uit het buitenland trekt. Zo is de site nuttig voor Nederlanders in den vreemde en draagt hij eraan bij dat buitenlanders met een andere taal zich in het Engels over onze kerken kunnen informeren.

Dit is een mooie start, maar de mogelijkheden die Internet biedt voor de verkondiging van het evangelie en de presentatie van onze kerken, zijn hiermee bepaald niet uitgeput. We hebben op dit moment de volgende wensen:

1. de teksten over de identiteit van onze kerken zijn vrij defensief van toon, met nadruk op wat ons in de geschiedenis is overkomen. We zouden dit vandaag graag anders doen
2. de sites van de plaatselijke kerken functioneren nu als eilandjes, met materiaal van wisselende kwaliteit. Het zou wenselijk zijn als er een portal kwam, van waaruit waardevolle elementen rechtstreeks benaderd kunnen worden
3. de algemene gegevens, zoals die in het Informatieboekje staan, zouden eigenlijk van alle kerken beschikbaar moeten zijn op Internet
4. het Internet leent zich zeer voor interactief gebruik, waarbij ervaringen van gebruikers worden gedeeld. Te denken zou zijn aan uitwisseling van ideeën voor catechese, liturgie en studiekringen.

7. ALGEMENE EVALUATIE:

Wie de officiële contacten van onze kerken voor dit moment overziet, moet wel constateren dat we aan de zijlijn zijn komen te staan. Zowel de CGK als de GKV staan kritisch tegenover ons. Ze zijn beiden bereid over van alles met ons te praten, behalve over verdere kerkelijke eenheid. De herkenning tussen deze beide kerken onderling is op dit moment juist maximaal:

gezamenlijk roepen hun deputaten de kerkenraden op om actief vorm te geven aan kerkelijke eenheid en over een jaar te evalueren wat er gelukt is.

Maar al te gemakkelijk zou je erin vervallen om hierop verongelijkt of cynisch te reageren. Toch zou dat niet juist zijn. Ten eerste is het voor de eer van Christus winst als deze beide kerken elkaar herkennen en erkennen, zelfs wanneer ze ons daarbij buiten beeld houden. Maar ten tweede proeven we bij betrokkenen de eerlijk gemeende overtuiging, dat onze vorm van kerk zijn te riskant is en onvoldoende waarborgen biedt voor een gezond gereformeerd leven. In de loop van dit rapport kwam op verschillende punten uit, dat wij ons ergerden aan bepaalde opstellingen, die ons teveel weg hadden van kerkpolitiek. Toch willen we voluit zeggen, dat we achter dit alles wel degelijk hun eerlijke overtuiging bespeuren, dat wat zij als de te grote vrijheid van ons beschouwen, voor een gereformeerde kerk niet verantwoord is.

Daartegenover staat onze overtuiging dat deze verschillen er op papier wel zijn, maar dat we in werkelijkheid voor dezelfde ingrijpende vragen gesteld zijn naar de betekenis van kerk en geloof in onze tijd. En dat we daar goeddeels op dezelfde manier mee omgaan: zoekend naar de weg die Gods. Geest ons wijst in de verwarring van onze tijd. Geen van drieën zijn we geneigd, al te gauw te grijpen naar het middel van schorsing en afzetting. Alle drie verlangen we, het kostbare evangelie van Jezus Christus verstaanbaar voor deze tijd door te geven. Op dat punt zouden nog heel wat karikaturen kunnen worden afgebroken.

De situatie waarin we verkeren, mag wel aanleiding zijn om ons fundamenteel te bezinnen op de manier waarop we de gesprekken voeren. De toon zal van onze kant niet moeten worden gezet door klagen over een verkeerd begrepen worden, en (zo komt het ons voor) ook niet door een blijven kloppen aan deuren die gesloten zijn. Het lijkt ons het beste om steeds bereid te blijven tot gesprek, waarin we op een open manier verantwoording afleggen van de manier waarop wij proberen, gereformeerde kerken te zijn in een tijd waarin God de muren afbreekt.

Op deze bescheiden wijze willen wij als landelijke commissie dienstbaar blijven aan het contact tussen de kerken. Op dit moment met name ten behoeve van de plaatselijke samenwerking. Maar zulke gesprekken hebben alleen zin, als we ook serieus luisteren naar argumenten die de beide zusterkerken aandragen. En de hoofdzaak is om, zoals de discipelen deden na de Hemelvaart, biddend te wachten en wachtend te bidden. Bij dat gebed hoort openheid voor het opmerken van verhooring, ook als die komt langs andere weg dan de landelijke samensprekingen.

LV 22.7 Toespraak prof.dr. J.W. Maris, voorzitter Deputaten eenheid gereformeerde belijders van de Christelijke Gereformeerde Kerken

U zult zich kunnen voorstellen dat het niet gemakkelijk is om hier te staan. In zekere zin is het mijn opdracht de generale synode van Haarlem-Noord 1998 te vertegenwoordigen die besloot de op het zoeken naar eenheid gerichte samensprekingen met de Nederlands. Gereformeerde Kerken te beëindigen. De gedachte had kunnen opkomen: wat moet een representant van die synode dan nog op een Landelijke Vergadering?

Laat ik duidelijk zijn: uw uitnodiging aan ons deputaatschap heeft geen seconde van aarzeling opgeleverd. De generale synode heeft sinds vele jaren een deputaatschap voor de eenheid van gereformeerde belijders, en het zou ondenkbaar zijn de communicatie met de NGK uit de weg te gaan nu onze wederkerige relatie nogal moeizaam geworden is. Dat de NGK aan te spreken is als een kerkverband op basis van Gods. Woord en van de gereformeerde belijdenis is ons duidelijk. Nog afgedacht van de in decennia gegroeide verbindingen – niet het minst die op plaatselijk vlak – is het niet verantwoord aan elkaar voorbij te leven. Het gaat immers niet maar om menselijke voorkeuren, of om factoren die aan onze identiteitsproblemen gemeten zouden moeten worden – het gaat om de kerk van onze Koning, Jezus Christus. Hij is het Hoofd van de Kerk. En een andere identiteit dan die van ons Hoofd heeft de kerk tenslotte niet. De gescheidenheid van kerkverbanden met zoveel gemeenschappelijks kan ons daarom boven alles vanwege de Here niet tot een schouderophalen brengen.

Tegelijkertijd is duidelijk dat de Here aan mensen in zijn kerk verantwoordelijkheden heeft toevertrouwd. Met het voorgaande kunnen dan ook onmogelijk de worstelingen die wij sedert

een aantal jaren in de landelijke ontmoetingen met elkaar hebben gehad worden doorgehaald als zonder betekenis. Ik moet u zeggen: Wij ervaren daarin ook schuld en beperktheid aan onze kant. Wij hebben ernstige vragen aan u gesteld, en die vragen liggen er na de synode van Haarlem-Noord nog. Maar wij hebben geen reden die vragen op een triomfalistische manier te onderstrepen. Ik kom op die vragen nog terug. Misschien hebben we het allermeest reden ons gezamenlijk te verootmoedigen in schuldbelijdenis tegenover God over het feit, dat we de kostbare gezamenlijke erfenis van de gereformeerde Reformatie, en van de rijkdom van de belijdenisgeschriften die we daarin ontvangen hebben, niet in staat zijn als een gezamenlijk erfgoed te beleven. Nogmaals: wij hebben vragen aan u, maar zonder deze verootmoediging die schuld voor Gods aangezicht impliceert aan onze kant, kunnen wij die vragen niet handhaven en willen we dat ook niet.

De beslissing van de synode van Haarlem-Noord inzake de NGK was wel de moeilijkste die zij had te nemen. Binnen de eigen kerken lag en ligt het ook moeilijk. De komende synode van Leeuwarden zal zich hebben te buigen over een aantal revisieverzoeken ten aanzien van dit besluit. Ik verklap u daarmee geen geheim. Dat zal ongetwijfeld ook niet eenvoudig zijn. Het genomen besluit was moeilijk, maar het was wel eerlijk. De moeiten met ontwikkelingen in de NGK die daarin een grote rol speelden, waren niet bedacht. Ik hoef niet nogmaals uit te leggen welke dat zijn. Ik verwijs naar de brief die aan u namens de generale synode geschreven is.

Wezenlijk in het besluit dat genomen is, is wel het woord 'voorlopig'. De synode kon en kan en wil niet 'van u af'. Het was een besluit met groot verdriet en in grote verlegenheid.

In dit verband wil ik ook de vraag ter sprake brengen die van uw kant bij herhaling aan ons is gesteld: of de geconstateerde verschillen inzake de toe-eigening des heils binnen de ruimte van de gereformeerde belijdenis vallen of niet. U hebt van ons geen antwoord op die vraag ontvangen. In de brief namens de generale synode aan u staat dat dit óók te maken heeft met de interne verschillen binnen het verband van de CGK. Wij staan daarover beschaamd. Ik moet daar aan toevoegen, dat het uitblijven van dat antwoord mede door de vrees werd ingegeven dat we uiteindelijk een zo essentieel gesprekstema zouden afsluiten op een formele manier met een formeel antwoord op een formele vraag die aan het thema zelf groot onrecht zou doen. Het ging immers niet om formules, maar om de praktijk van de prediking en het gemeente-zijn.

Mag ik hierbij onze relatie met de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) ter sprake brengen. Ik wil daarover in twee opzichten duidelijk zijn. In de eerste plaats verklaren, dat in onze besluitvorming ten aanzien van de NGK géén rol heeft gespeeld, dat er inmiddels een veel positievere ontwikkeling in de gesprekken met de GKV te melden was. Soms is de suggestie geopperd, dat het ter wille van de voortgang in de contacten met de GKV gewenst was de relatie tot de NGK af te bouwen. Daarvan is geen sprake. Ik zeg dat met overtuiging en in alle eerlijkheid. Dat is door ons ook op de synode van Leusden van de GKV duidelijk gezegd. Dat wij ons een dergelijk dilemma niet zouden willen laten en mogen opdringen. Onze relatie met u had, gerekend naar inhoud en intensiteit van de samensprekingen, beslist de oudste papieren. Daar wensten wij recht aan te doen.

Maar daar wil ik een tweede aan vastknopen. Aan onze kant realiseren wij ons dat de gesprekken over de toe-eigening des heils tussen ons zowel met de NGK als met de GKV grotendeels, zo niet geheel, parallel lopen. Is het een vreemde gedachte de overeenstemming tussen ons en de GKV over deze zaken bij u aan te bevelen als een mogelijk uitgangspunt van nieuwe overweging? Wij beseffen, dat zowel bij u als bij ons geconstateerd moest worden dat we uitgepraat waren. Verder spreken was niet langer vruchtbaar. Maar misschien kan er via een omweg als deze nog weer een opening worden gevonden.

Ik hecht er aan in te gaan op de positie van de samenwerkings- en samenwerkende gemeenten van NGK en CGK. In de besluitvorming van Haarlem-Noord is geen sprake geweest van het willen intrekken van de ooit verleende toestemming tot samengaan en kanselruil. Voor de plaatselijk beleefde eenheid is de Here gedankt. Er was door vele voorgaande synoden op aangedrongen die eenheid te zoeken. Een enkele stem ter synode in 1998 die in dit opzicht

klokken zou willen terugdraaien kreeg geen voet aan de grond. In onze contacten met de desbetreffende plaatselijke gemeenten is dat ook duidelijk gemaakt. Mede in het licht van die situaties heeft de synode tot voortzetting van landelijke gesprekken met uw Commissie voor Contact en Samenspreking besloten, in overeenstemming met uw verzoek daartoe. In die gesprekken hebben we intussen ondervonden, dat het wegvallen van de druk waaronder de gesprekken in de vorige periodes stonden, wel bevorderlijk was voor een goede en broederlijke ontmoeting. Daar zijn wij dankbaar voor.

Het feit dat een aantal gemeenten – dat ook de laatste paar jaar nog is uitgebreid – geheel als één gemeente functioneert en tot onze beide kerkverbanden behoort, wordt door sommigen ervaren als lastig. Dat is het natuurlijk ook. Het past niet in een voor ons overzichtelijke en beheersbare structuur. Misschien geeft de Here er ons ook een vermaning mee, die voor ons allen tot zegen zou kunnen worden. Er is door Hem de zegen gegeven van het vinden van elkaar. Daarmee reeds, zijn wij ook als kerkverbanden niet los van elkaar.

Mag ik ook daarom in het besef voor Zijn aangezicht te staan, een beroep doen op u om onze vragen nog eens te overwegen. Naast wat ik gezegd heb over de toe-eigening des heils duid ik op de vragen

- naar het overtuigend tot gelding laten komen dat Schrift en belijdenis gezag hebben in de kerk, ook in het kerkverband, ook in de manier waarop het AKS dat structureert;
- naar het niet vrijblijvend met elkaar omgaan in de besluiten die u neemt over de vrouw in het ambt. Realiseert u zich wat de indruk is die u op ons en op anderen maakt wanneer u met een zeer principiële bezinning bezig bent over vrouwelijke ambt dragers, en wanneer op een aantal plaatsen de vrouwelijke ouderling al functioneert? Hoe principieel is uw principiële bezinning dan eigenlijk nog?

Broeders, ds. Willem Smouter heeft op onze synode een bewogen appèl gedaan u niet los te laten. Dat appèl is niet gehonoreerd op de door u gevraagde manier. Het is echter niet in de wind van de synodale discussies verwaaid. Ik sta hier niet voor niets.

Maar er ligt ook een appèl op u. Niet slechts namens de CGK – ook dat – maar vanuit uw eigen erfenis die u van de Here gekregen hebt, als kerken van gereformeerd belijden.

Preses, broeders, soms leidt Gods pad door de zee. Zo diep is het tussen ons intussen wel geworden. Maar als wij de Here in ootmoed zoeken, dan zal Hij ons ook nu toch een gezamenlijk pad kunnen schenken.

Hij zegene u in uw besprekingen en beslissingen.

LV 22.8 Toespraak ds. M.H. Sliggers, Deputaten Kerkelijke Eenheid van de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

Graag hebben onze deputaten uw uitnodiging aanvaard. We zijn dankbaar voor de ontmoeting van deze dag en danken u voor de gelegenheid om iets te mogen zeggen. Dat wij op uw uitnodiging zijn ingegaan is meer dan een gebaar van beleefdheid. Daar zou het namelijk op kunnen lijken, nu voor de tweede keer de pogingen mislukt zijn om met elkaar de basis te vinden voor samensprekingen gericht op kerkelijke eenwording. De teleurstelling hierover zou kunnen leiden tot een negatieve stemming, zo van: Doe maar geen moeite meer, het heeft kennelijk geen zin. Bereiken doen we elkaar niet. Een herhaling van zetten is zinloos.

Toch legt u zich kennelijk niet bij de situatie neer. Broeders, Wij doen dat ook niet. We blijven ons tot elkaar aangetrokken voelen. En waar kan dat anders door zijn dan door de liefde van Christus die ons dringt om Hem te volgen op zijn weg van zijn kerk in dit land en om elkaar daarbij te zoeken? Daarom zijn we blij met deze ontmoeting. Tegelijk verheel ik niet dat onze gevoelens gemengd zijn. Juist omdat we niet verder gekomen zijn. Op uw tafel liggen de besluiten en de brief van de Generale Synode van Leusden 1999 waarin deze impasse met verdriet en teleurstelling verwoord is.

Broeders, er is veel wat wij als kerken (kunnen) delen, ondanks alles wat ons op afstand houdt van elkaar. Over en weer zijn wij niet blij met de breuk die ons gescheiden houdt. Integendeel, in de GKV groeit het verdriet om het gescheiden zijn. Tegelijk groeit er ook een klimaat waar-

in ruimte komt voor een bezinning over de gang van zaken in de tijd van de breuk, de jaren zestig en daarvóór van de vorige eeuw. Een bezinning ook over de vraag: Waar dragen wij als vrijgemaakten schuld voor de pijn die Nederlands. gereformeerden is aangedaan? Voor een diepgaande bezinning zouden wij de Nederlands. gereformeerden eigenlijk nodig hebben. Samen zo'n proces doormaken zou een goede zaak zijn. Maar daar komt dan meteen weer het probleem voor de dag: u en wij staan met elkaar niet op de basis waarop samensprekingen mogelijk zijn, waarin ook de aangedane pijn volop een plaats krijgt. Deze basis ontbreekt. We zijn het niet eens over het karakter van de gereformeerde belijdenis en hoe we onszelf en elkaar daaraan willen binden. En is niet het ontbreken van de basis de angel die ten principale alle pijn over en weer veroorzaakt?

De brief van uw voorgangster, de Landelijke Vergadering van Doorn 1998, is door de Synode van Leusden 1999 met aandacht gelezen. De toon was goed. Geproefd werd hoe graag ook u de impasse in de landelijke contacten wilt doorbreken. U kunt dat in haar brief aan u lezen. Tegelijk stelde de synode vast dat de uitspraken van de LV van Doorn teleurstellend zijn, met name waar het gaat over een ondubbelzinnige, royale binding aan de confessie. Ik hoop dat u vooral de teleurstelling daarover proeft in de besluiten van de synode van Leusden.

Want, broeders, de vrijgemaakten houden u niet hun juk voor waar u onderdoor zou moeten. Dat is een gedachte en een beeld die we ver van ons werpen. Ik ontken niet dat je in de kerk door het optreden van broeders wel eens het gevoel kunt hebben in een dergelijke situatie terecht te zijn gekomen. We kunnen in de kerk ijveren voor de goede zaak, de zaak van Christus, maar op een manier en met middelen die het gevoel geven dat het om *onze* zaak zou gaan. Alsof inderdaad een ander onder ons juk doormoet. Daar kun je onder lijden. Maar niettemin moeten we ons er dan wel voor hoeden dat we uit het oog zouden verliezen waar de zaak van *Christus* in geding is gebracht.

Als het gaat over de waardering van en de binding aan de belijdenis, hebben we het dan niet over onze taak als kerk om 'te bewaren wat ons is toevertrouwd' (1 Tim. 6:20)? Willen we, - nee, ik kan beter zeggen *mogen* we - als kerken 'pijler en fundament van de waarheid zijn' (1 Tim. 3: 15), doen we dat dan niet door Christus te belijden? En houdt dat niet in dat we willen staan op het fundament van de leer van apostelen en profeten (Mat. 16: 18, Ef. 2: 20)? In de loop van de eeuwen heeft de kerk deze leer beleden, niet als een juk om elkaar op te leggen. Maar als een lofprijzing van onze God en Heer. Een leer die ons samenbindt en die afgrenst tegen wat aan de lofprijzing afbreuk doet.

De belijdenis van deze leer is niet alleen de belijdenis der vaderen, ze is ook onze eigen belijdenis. We aanvaarden haar nog steeds, als uitdrukking van ons gemeenschappelijk geloof. En een ondubbelzinnige binding daaraan is voor ons onopgeefbaar.

In haar brief aan de GS van Leusden stelt de LV van Doorn de vraag, of het in de kerkelijke praktijk bij de GKV 'echt wel zoveel anders is' dan bij de NGK. Vrijgemaakten krijgen toch ook te maken met 'discussies over de relatie tussen sabbat en zondag, over vrouwelijke ambtsdragers, over het gezag van de Schrift, over het fundament van de kerk en zelfs over de uniciteit van Christus' lijden.' Broeders, de waameming is juist. Vrijgemaakten, - en niet alleen de jongeren -, zijn mensen van hun tijd. Zij staan midden in het hier en nu. Zij ademen net als Nederlands. gereformeerden en christelijke gereformeerden lucht in van een alles doordringend post-modernisme. Dat roept vragen op over gereformeerd zijn, of veel van wat daarmee te maken heeft nog wel past in deze tijd. En ook vrijgemaakten willen daar een antwoord op te geven. Zij willen ook kerk zijn in de 21e eeuw, bemoedigend, het geloof stimulerend, evangeliserend, positief inspelend op de culturele context van onze tijd. Maar tegelijk proberen zij dat te doen en daarmee om te gaan op een manier die recht wil doen aan het gereformeerd karakter van de kerk. Dat karakter willen de GKV graag bewaren door zich te blijven binden aan de belijdenis van de kerk op de manier zoals ik zo-even schetste. Ondubbelzinnig willen de GKV ook in de 21e eeuw blijven instemmen met de gereformeerde belijdenis, evenals de CGK dat willen. Niet uit starre behoudzucht, maar om gereformeerde kerk te zijn in de 21e

eeuw, evenals de kerk dat wilde zijn in de eeuwen die achter ons liggen en in de context van hun tijd.

Om dezelfde reden willen we vasthouden aan de gereformeerde kerkorde als akkoord voor de kerkelijke samenleving. Voor ons is onopgeefbaar dat we ons daarvoor inspannen. Juist om verwarring te voorkomen. En een proces van desintegratie te kunnen afremmen, zodat we als kerken niet de eenheid verliezen.

Ik hoop niet dat ik, als ik dit zeg, arrogant overkom. Mijn bedoeling is niet hier vanmiddag allerlei vrijgemaakte voortreffelijkheden uit te stallen. Want die zijn er niet. Er zijn wel vrijgemaakte onvolkomenheden en zonden. Zij zijn alleen maar reden om ons te verootmoedigen voor God. Zoals u dat ook doet, getuige de brief van de LV van Doorn.

Ik stel wél een vraag, - en ik hoop dat het geen retorische vraag zal zijn: Waarom kunnen wij elkaar op de beproefde basis niet vinden?

Althans landelijk niet. Plaatselijk kan het blijkbaar wel. Daar speelt de synode van Leusden op in. Er zit iets wonderlijks in, iets tegenstrijdigs, in wat de synode uitgesproken heeft: Landelijk is er geen basis gevonden voor kerkelijke samensprekingen. En wordt er landelijk niet samengesproken, dan kan niet besloten worden tot voorgaan in elkaars diensten en het wederzijds toelaten aan het avondmaal. Maar *'In incidentele gevallen kan met instemming van de classis en deputaten ad art. 49 KO een uitzondering gemaakt worden voor een Nederlands. Gereformeerde Kerk.'*

Op zichzelf kan eigenlijk zo'n uitzondering niet. Maar het staat niet op zichzelf. Er ligt de erkenning in dat men plaatselijk kan komen tot hartelijke overeenstemming op basis van het Woord van God en de kerkelijke belijdenis daarvan.

Broeders, sta me toe dat ik van hieruit een appèl op u doe. En ik doe dat mede namens de kerken die vandaag ook hier in Amersfoort - op een andere plek - bijeen zijn; vrijgemaakte kerken die een conferentie houden over 'Werken aan eenheid' (Wij zijn uit die conferentie gekomen, naar u toe - vanmiddag). En zij gaven ons mee om een dringend appèl op u te doen. Want als plaatselijk blijkbaar kan: ondubbelzinnig gereformeerd willen zijn, gebonden aan de confessie, waarom kan dat dan landelijk niet? Waarom kan dat landelijk niet worden vastgelegd? Waarom niet duidelijker vastgelegd, wanneer de vrijgemaakten én de christelijke gereformeerden daarom vragen? Wat is daar echt op tegen wanneer dat van uw kant een wezenlijke bijdrage zou betekenen aan het leggen van de basis die we proberen te bereiken voor samensprekingen?

In Overweging 2 zegt de LV van Doorn, wanneer zij 'kennis heeft genomen van de oproep van GKV-zijde om duidelijk positie te kiezen voor trouw aan Gods. Woord volgens de gereformeerde belijdenis': *'De vergadering hecht eraan in dezen tot uitdrukking te brengen dat de NGK onvoorwaardelijk trouw willen zijn aan Gods. Woord en de gereformeerde belijdenis geschriften willen blijven aanvaarden als een getrouwe weergave daarvan.'*

Broeders, het moet voor u dan geen moeite zijn, - denk ik dan, en ik zeg dit in alle bescheidenheid -, om vast te leggen, te expliciteren, dat de NGK ondubbelzinnig instemmen met de gereformeerde belijdenisgeschriften. Evenals de GKV en CGK dat doen. Wanneer u dit doet, zal het mogelijk worden om gezamenlijk de confessie te hanteren, niet op een versterde manier, maar royaal, onbekrompen. Ook niet op een manier dat we elkaar niet kunnen vertrouwen. Maar als kerken die gereformeerd willen zijn in de 21e eeuw. Zegt u ons welke bijdrage wij nog kunnen leveren, wij vragen dit van u. Ik wil, zoals gezegd, dit graag als een appèl op uw vergadering doen.

Ik heb ook hoop. De laatste zin van Overweging 2 luidt: *'Vooralsnog'* (cursivering van mij MHS) ziet de LV de noodzaak niet om daartoe opnieuw wijzigingen aan te brengen in het A.K.S.' Vooralsnog niet! Dat moet betekenen: voorlopig niet, zolang er nog geen reden toe is. Broeders, overweeg of niet nu dat moment misschien gekomen is. En zo ja, heb dan de moed om het te doen. Niet omdat de vrijgemaakten dat zondig willen, en de christelijke gereformeerden. Maar om expliciet te maken dat u op die basis wilt staan. Wat zou het dankbaar maken en een zegen zijn wanneer we met elkaar dat punt konden bereiken. Vertrouwen in elkaar

zal erdoor groeien. Wij hebben elkaar, - en dat is steeds. al met nadruk terecht gezegd -, hard nodig in deze tijd en in deze wereld.

Laten we ons het woord van de apostel Johannes herinneren waar hij zegt: 'Groter blijdschap ken ik niet dan dat ik hoor dat mijn kinderen in de waarheid wandelen', (3 Joh.v.4)

Broeders, de Here zegene uw bespreking en uw besluitvorming.

LV 22.9 Toelichting moderamenvoorstel Contact en Samenspreking Binnenland; ds. C.T. de Groot

In zitting 23 juni 2001

Inleiding

Broeders, en zusters,

Als het gaat om de contacten met de beide zusterkerken bevinden we ons in een bijzondere fase. Aan de ene kant is er het isolement. Want zowel de CGK als de GKV. hebben immers gesprekken die op eenheid zijn gericht beëindigd. Aan de andere kant rapporteert de commissie dat de, minder officiële, gesprekken eigenlijk heel goed verlopen!

Met de Vrijgemaakten is ook na het moment van rapportage nog verder gesproken. Daar is echt gewerkt aan wat de vorige LV opdroeg. Namelijk door wederzijdse karikaturen heen breken. Door die gesprekken is het zwartwitbeeld doorbroken. Namelijk het beeld, alsof bij ons alles maar geleerd kan worden en alsof bij de Vrijgemaakten iedereen die op enig punt anders denkt, meteen geschorst wordt.

Wat van Vrijgemaakte zijde wèl steeds, gevraagd werd, is: *Laat ons nu eens zien, hoe jullie gewoon feitelijk in je kerkelijke vergaderingen met de leer van de kerk bezig bent. Ze vragen dus niet: Schorsen jullie wel genoeg? maar: Spréken jullie wel met elkaar over de inhoud, of gaan jullie vergaderingen alleen over organisatorische kwesties? Anders gezegd: Hoe zijn jullie manieren?*

Daarmee hebben we dus twee zusterkerken, die ons vragen stellen over de manier waarop wij met de belijdenis omgaan. Nu zou de meest eenvoudige en primaire reactie zijn: *Wat hebben we in dit stadium met hun vragen te doen? Ze erkennen ons immers niet als zusterkerken?!*

Dat zij zo. Maar wij erkennen hen wèl als zusterkerken. En naar zusterkerken hoor je toch minstens te luisteren. In de tweede plaats geven beide kerken signalen af, dat ze ons niet willen afschrijven. Integendeel zelfs! Daarom verdienen hun vragen van onze kant wel degelijk een luisterend oor.

Toelichting

Het moderamen heeft, met hulp van de commissie, geprobeerd een conceptbesluit te formuleren dat zowel recht doet aan de situatie die ik net heb geschetst heb als aan de bespreking op de L.V. van 21 april jl.

Het voorstel probeert in de eerste plaats, eerlijk uit te spreken hoe moeilijk de contacten liggen en ook hoe pijnlijk dat voor ons is. In de tweede plaats probeert het voorstel, de goede ontwikkelingen die er zijn te benoemen. In de derde plaats is een vorm gezocht, waarin de vragen van onze zusterkerken serieus genomen worden op een manier die bij onze kerken past. In de vierde plaats is geprobeerd, elementen te verwerken die de afgevaardigden in voorstellen hebben aangedragen.

De laatste twee punten wil ik graag nog wat toelichten.

Eerst over de vragen van onze zusterkerken.

In overweging A5 geven we aan, dat onze manier van omgaan met de belijdenis geen lot is, maar iets waar we aan hechten: onbekrompen en op vertrouwen gebaseerd. Zeker in onze tijd zien we er weinig in om de binding aan woorden en letters aan te scherpen. We willen tegelijk trouw aan de boodschap zijn en verstaanbaar in eigen tijd en cultuur.

Wel willen we plaats maken voor bezinning op de vragen die onze zusterkerken stellen. Ons voorstel bij C4 is om dat te laten doen in gesprekken binnen de verschillende regio's. Hetzij tijdens een officiële regiovergadering, hetzij tijdens een "gewone" bijeenkomst van de kerken uit het ressort.

Met nadruk zeggen we daarvan, dat het niet neerkomt op een overnemen van een Vrijgemaakte of Christelijke Gereformeerde wijze van doen. Nee, het gaat om een bezinning op en uitwerking van onze Nederlands. Gereformeerde omgang met de belijdenis, in het licht van vragen die ons gesteld worden.

Dan nog wat betreft het verwerken van wat afgevaardigden eerder ingebracht hebben. We hebben geprobeerd om evenwichtig plaats te geven aan de verschillende meningen, zodat het voorstel zo breed mogelijk gedragen kan worden. Verder zijn er twee voorstellen ingediend die met het onderwerp te maken hebben. Het zou erg verbrokkeld worden als we drie losse uitspraken doen en daarom hebben we geprobeerd, de voorstellen te integreren.

Wat het voorstel van Amsterdam-Haarlem betreft is dat duidelijk te zien in uitspraak B4 en B5.

Wat het voorstel van Enschede-Zwolle betreft ligt het iets ingewikkelder. Deze regio stelt voor om uit te spreken, dat het ondertekeningsformulier van 1995 direct van toepassing is, óók voor predikanten die het niet ondertekend hebben. Het moderamen onderschrijft de strekking van deze uitspraak, maar ziet er twee bezwaren aan. Ten eerste is de formulering wat wonderlijk, wanneer je zegt dat een ondertekeningsformulier ook van toepassing is voor wie het niet ondertekent. Ten tweede wekt een dictum als "spreekt uit dat" onvermijdelijk de indruk, dat dit pas ingaat vanaf het moment dat je die uitspraak doet.

Daarom is er in ons voorstel voor gekozen om een overweging A4 te formuleren, waarin open en eerlijk wordt uitgelegd hoe het zit. Dat het, toegegeven, een vreemde indruk maakt, maar dat dit niet betekent dat de één wel en de ander niet aan de belijdenis gebonden is. Het is niet moeders mooiste, maar het is wel de waarheid en voor zover wij weten kan ook niemand zeggen dat in de praktijk de ene regio een grotere leervrijheid kent dan de andere.

Tenslotte: het moderamen hoopt van harte, met dit conceptbesluit een zo groot mogelijke steun te bereiken voor een eendrachtige uitspraak in een materie waarmee we allemaal te maken hebben. Een lied zegt treffend Eén zijn in U, dat alleen maakt ons sterk!

LV 22.10 Dr. Neels Smit: Groete aan die Nederlands. Gereformeerde Kerken

Vergun my allereers om my opregte verskoning aan te bied vir die afwesigheid van 'n afgevaardigde van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika. Omstandighede het veroorsaak dat ons afgevaardigde nie sy opwagting kan maak nie.

[Dr. Jan Venter, ons afgevaardigde, se koonvader is heel onlangs met 'n terminale siekte gediagnoseer B wat hom verplig het om sy besoek na Nederland op die langebaan te skuif. Ek het gepoog om self tydens een van u sittings teenwoordig te wees met my heenvlug na die ICRC in Philadelphia, US, of my terugvlug, maar kon nie daarin slaag om die datums te laat korreleer nie.]

Ons wou graag die waarde wat die GKSA aan sy bande met u heg, deur die persoonlike teenwoordigheid van 'n afgevaardigde te kenne gee. Nou moet dit deur 'n skriftelike boodskap gedoen word. Ons is egter dankbaar vir die geleentheid wat ons Deputate Ekumenisiteit gehad het om in 1999 met u Deputate samesprekinge te kon voer (Prof. Amie van Wyk en dr. Neels Smit) en ook in 2000 (Prof. Dries du Plooy). [Lg. rapport aangeheg vir u insae.]

Volgens ons interpretasie en belewenis van die begrip 'korrespondensie' ag die GKSA u kerke in een kerkverband met ons. In 'n bedeling van verskeurdheid, ook op kerklike terrein, maak

ons erns met hierdie eenheid op grond van dieselfde belydenis (leer, diens en tug). Sinode 2000 van die GKSA het besluit om soos volg aan ekumenisiteit uitdrukking te gee:

Die volgende begrippe word gebruik om die verskillende fases in die ekumeniese gesprek te onderskei:

- In die binneste sirkel, waar korrespondensie (eenheid in kerkverband) uitgedruk word, praat ons van *Ekumeniese Eenheid/ Ecumenical Unity*.
- In die tweede sirkel, waar gesprekke en samewerking plaasvind ter voorbereiding van een kerkverband, praat ons van *Ekumeniese Bande/ Ecumenical Ties*.
- In die derde en wydste sirkel, waar gesprekke en samewerking plaasvind met die doel van die uitbreiding van die koninkryk (gesamentlike optrede en profetiese getuienis) en met die langtermyn doel van een kerkverband, praat ons van *Ekumeniese Kontak/ Ecumenical Contact*.

Hiervolgens onderhou ons kerke in elke opsig ekumeniese eenheid met u kerke.

Ons is die Here innig dankbaar dat Hy u kerke op dieselfde pad lei en dat ons - mede deur u gewaardeerde uitnodiging - mag weet dat u hierdie eenheid ewe kosbaar ag.

Dit is dan ook ons bede dat u samesprekinge met deputate van die Christelike Gereformeerde Kerke in Nederland dermate geseënd mag wees dat onderlinge eenheid met dié kerkgemeenskap, waarmee die GKSA ook in korrespondensie is, op 'n goeie gang mag kom. Ons begryp terdeë dat daar omstandighede is waarin ons nie van naby insae het nie, en dra beide u kerkgemeenskappe op tot die genadetroon van ons Vader in die hemel.

Tegelykertyd meld ons graag aan u dat die deputate van die GKSA se samesprekinge met deputate van die Gereformeerde Kerken in Nederland (Vrijgemaakt), met die oog op korrespondensie, na vele jare tans goed vorder.

Op ekumeniese gebied stel ons u graag verder in kennis dat die GKSA die afgelope aantal jare mede leiding geneem het om 'n Konvent van Reformatoriese Kerke in Suidelike-Afrika tot stand te bring. Vanjaar het die Konvent, tans bestaande uit veertien kerkgemeenskappe in Suider-Afrika wat hulleself op gereformeerde belydenisse grond, reeds, 'n derde keer vergader het. Die doel van die Konvent is dat hierdie kerke aan mekaar hulp kan verskaf, waar dit versoek word, en om in die Suid-Afrikaanse samelewing en ten opsigte van die owerhede getuienis te lewer oor relevante aangeleenthede wat gelowiges in hulle alledaagse lewe raak. Vir die eerste keer in drie honderd en vyftig jaar bestaan die geleentheid dat kerke van reformatoriese oorsprong 'n gereformeerde stem in die Suid-Afrikaanse samelewing kan laat hoor!

Die sinode van 2000 het ook deputate aangewys om studie te maak oor wat in die Skrif openbaar word oor die wyse waarop die Here die vrou in sy Kerk gebruik het en vandag nog steeds wil gebruik. Ook het die Deputate vir Ekumenisiteit opdrag gekry om korrespondensie/gesprekke met die langhebbende Deputate van die NedIGK te voer om duidelikheid te kry oor aspekte van u siening oor die vrou in die amp, volgens u 1995-besluit ten opsigte van toelating van die vrou in die diakensamp. Die moontlikheid van so 'n gesprek sou wel benut kan word op *Saterdag, 30 Junie*, met my terugkoms (via Nederland) van die US waar ek die ICRC gaan bywoon B indien dit u deputate pas.

Sinode 2000 het ook dié artikel van die Apostoliese Geloofsbelijdenis en neergedaal het na die hel na studiedeputate verwys om die moontlikheid Skriftuurlik, histories en ekumenies te ondersoek of die betekenis duideliker uitbring kan word, bv. *en só helse smarte op aarde gely het*. Ook hierop sou ons graag u kommentaar en advies wou verneem tydens die voorgestelde gesprek.

Sinode 2000 het ook besluit om kontak te behou met kerke wat op dieselfde belydenisgrondslag staan in sake waarin sendingsamewerking nodig is. En ook: om moontlike pertinent belangstellende kerke te identifiseer en uit te nooi om ons te kom help met die groot onvoltooide sendingtaak wat nog in Suidelike Afrika en Afrika gedoen moet word. In die voorgestelde gesprek kan dit 'n derde agendapunt wees om te bepaal waar ons kerke mekaar onderling tot hulp kan wees in die uitvoering van ons sendingopdrag, waar nuwe terreine bes moontlik verken kan word en/of waar ons mekaar in eie sendingaksies tot hulp kan wees.

Oor die GKSA se interne ontwikkelinge kan ons u met blydschap meedeel dat daar tans vordering gemaak word op die weg om strukturele eenheid met Sinode Soutpansberg en Sinode Middellande te bewerkstellig. Soos u weet is Sinode Suidland reeds. jare gelede volkome in die GKSA geïnkorporeer. Dié weg is egter soms meer gekompliseerd as wat ons dit graag sou wou hê. Die vordering vind dus geleidelik plaas. Om verdere uitdrukking en stimulus aan die geloofs- en historiese eenheid as een kerkverband te gee, het die Kuratorium van die Teologiese Skool in samewerking met die Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys vanaf Mei 2001 kapasiteitsbouposte ingestel. Hierdie poste is in -diens- opleidingsposte aan die Teologiese Skool, een in Missiologie en die ander een in Diakoniologie. Twee swart predikante, een uit Sinode Middellande en een uit Sinode Soutpansberg, is in hierdie poste aangestel, met die oog op hoogleraarskap B onderhewig aan kerklike aprobasie - na onderskeidelik twee en vier jaar, wanneer die huidige professore in hierdie poste sou emeriteer.

Ons bid dat die Here aan u 'n geseënde sinode mag gee, en dat ons onderskeie kerkgemeenskappe wat in verskillende wêrelddele vergader word, deur ons onderskeie besluite verder in eenheid aan mekaar gebind mag word.

Gegroet, van kerk tot kerk - in die Here Jesus Christus!

LV 22.11 Brief Moderamen aan Generale Synode Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) *[archiefstuk code U 48]*

Zeer geachte en geliefde broeders,

De Landelijke Vergadering van Amersfoort boog zich gedurende twee zittingsdagen over de contacten die er tussen uw en onze kerken bestaan. Het bijgaande besluit daarover werd unaniem genomen!

Wanneer wij terugblikken op de ontwikkelingen zoals die vanaf de Landelijke Vergadering van Doorn tot op heden hun beslag hebben gekregen, strijden twee tegenstrijdige gevoelens om voorrang. Enerzijds is daar immers het verdriet over uw besluit dat de gesprekken met ons niet op kerkelijke eenheid gericht mogen en kunnen zijn. Anderzijds zijn we dankbaar voor de contacten die onze Commissie Contact en Samenspreking met uw Deputaten mocht voeren. Van de commissie vernamen we dat de ontmoetingen in een open en liefdevolle sfeer plaat s-vonden. Ook het gezamenlijk gebed werd als zeer waardevol ervaren.

Wij hopen en bidden van harte dat u met ons op deze laatste weg wilt voortgaan. Zowel vanwege de samenwerkende- en samenwerkingsgemeenten als in gehoorzaamheid aan de opdracht van de Koning der Kerk.

Het is ons verlangen dat Gods. Geest ons de weg zal wijzen, opdat er een moment zal komen waarop het woord van de Here Jezus aan ons in vervulling zal gaan en de wereld op grond van ons samengaan zal mogen erkennen dat de Vader Christus gezonden heeft en Hij ons liefheeft, gelijk Hij Zijn Zoon heeft liefgehad. (Joh.17:23)

Hoewel ons besluit voor zich spreekt, toch een enkele opmerking ter toelichting.

Telkens weer blijkt de wijze waarop wij ons als Nederlands. Gereformeerden aan de belijdenis gebonden weten een punt van discussie te zijn. In zijn toespraak op onze Landelijke Vergadering heeft ds. Sliggers dit opnieuw onderstreept. In de overwegingen A3 en A4 hebben we nog eens verwoord hoe wij ons gebonden weten aan de gereformeerde belijdenis, die ook ons lief en dierbaar is. Wij realiseren ons dat de binding aan de belijdenis, zoals die onder ons geregeld is, op grond van onze geschiedenis, afwijkend is van de wijze waarop dat in uw kerken geregeld is. Maar het moge duidelijk zijn: de Nederlands. Gereformeerde Kerken weten zich gebonden aan de gereformeerde belijdenisgeschriften!

Toch willen we niet volstaan met het herhalen van deze overtuiging en dit standpunt. De vergadering heeft duidelijk willen maken, dat wij uw kritiek en bedenkingen serieus nemen en dat we daar ook concreet iets mee willen doen. Daarom besloot onze Landelijke Vergadering unaniem de commissie op te dragen binnen de verschillende regio's te bespreken wat de kerken van uw zorg herkennen, en hoe de kerken, op een wijze die bij onze kerken past, kunnen zorg dragen voor de benodigde eenheid in leer (besluit C4). Wij hopen dat een en ander het gesprek over de belijdenis en hoe we ons daaraan gebonden weten, mag bevorderen en dat op deze wijze aan uw bedenkingen wordt recht gedaan.

Naast het functioneren van de belijdenis, is - met name in ons contact met de Chr. Geref. Kerken - ook het punt van de toe-eigening des heils een gevoelige kwestie. In besluit C3 kunt u lezen dat wij, op voorstel van prof. Maris, onze winst willen doen met de gezamenlijke verklaring zoals die tussen de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt op dit punt tot stand is gekomen. Ook in dezen willen wij graag van u leren!

Broeders, wij hopen u voldoende te hebben geïnformeerd en wensen u ter synode bij al uw be-
raadslagingen de zegen van de HERE, onze God, toe!

**LV 22.12 Brief Moderamen aan Generale Synode Christelijke
Gereformeerde Kerken**
[archiefstuk code U 49]

Zeer geachte en geliefde broeders,

De Landelijke Vergadering van Amersfoort boog zich gedurende twee zittingsdagen over de contacten die er tussen uw en onze kerken bestaan. Het bijgaande besluit daarover werd unaniem genomen!

Wanneer wij terugblikken op de ontwikkelingen zoals die vanaf de Landelijke Vergadering van Doorn tot op heden hun beslag hebben gekregen, strijden twee tegenstrijdige gevoelens om voorrang. Enerzijds is daar immers het verdriet over uw besluit dat de gesprekken met ons niet op kerkelijke eenheid gericht mogen en kunnen zijn. Anderzijds zijn we dankbaar voor de contacten die onze Commissie Contact en Samenspreking met uw Deputaten mocht voeren. Van de commissie vernamen we dat de ontmoetingen in een open en liefdevolle sfeer plaats vonden. Ook het gezamenlijk gebed werd als zeer waardevol ervaren. Wij hopen en bidden van harte dat u met ons op deze laatste weg wilt voortgaan. Zowel vanwege de samenwerkende- en samenwerkingsgemeenten als in gehoorzaamheid aan de opdracht van de Koning der Kerk. Het is ons verlangen dat Gods Geest ons de weg zal wijzen, opdat er een moment zal komen waarop het woord van de Here Jezus aan ons in vervulling zal gaan en de wereld op grond van ons samengaan zal mogen erkennen dat de Vader Christus gezonden heeft en Hij ons liefheeft, gelijk Hij Zijn Zoon heeft liefgehad. (Joh.17:23)

Hoewel ons besluit voor zich spreekt, toch een enkele opmerking ter toelichting.

Telkens weer blijkt de wijze waarop wij ons als Nederlands. Gereformeerden aan de belijdenis gebonden weten een punt van discussie te zijn. In zijn toespraak op onze Landelijke Vergadering heeft ds. Sliggers (GKV) dit opnieuw onderstreept. In de overwegingen A3 en A4 hebben we nog eens verwoord hoe wij ons gebonden weten aan de gereformeerde belijdenis, die ook ons lief en dierbaar is. Wij realiseren ons dat de binding aan de belijdenis, zoals die onder ons geregeld is, op grond van onze geschiedenis, afwijkend is van de wijze waarop dat in uw kerken geregeld is. Maar het moge duidelijk zijn: de Nederlands. Gereformeerde Kerken weten zich gebonden aan de gereformeerde belijdenisgeschriften!

Toch willen we niet volstaan met het herhalen van deze overtuiging en dit standpunt. De vergadering heeft duidelijk willen maken, dat wij uw kritiek en bedenkingen serieus nemen en dat we daar ook concreet iets mee willen doen. Daarom besloot onze Landelijke Vergadering unaniem de commissie op te dragen binnen de verschillende regio's te bespreken wat de kerken van uw zorg herkennen, en hoe de kerken, op een wijze die bij onze kerken past, kunnen zorg dragen voor de benodigde eenheid in leer (besluit C4). Wij hopen dat een en ander het gesprek over de belijdenis en hoe we ons daaraan gebonden weten, mag bevorderen en dat op deze wijze aan uw bedenkingen wordt recht gedaan.

Naast het functioneren van de belijdenis, is ook het punt van de toe-eigening des heils een gevoelige kwestie. In besluit C3 kunt u lezen dat wij, op voorstel van prof. Maris, onze winst willen doen met de gezamenlijke verklaring zoals die tussen de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt op dit punt tot stand is gekomen. Ook in dezen willen wij graag van u leren!

Broeders, wij hopen u voldoende te hebben geïnformeerd en wensen u ter synode bij al uw beraadslagingen de zegen van de HERE, onze God, toe!

LV 23.1 Commissie Steunbehoevende Theologische studenten

Financieel overzicht 1999

Saldo Spaarrek. 31.12.98	f 44.925,58	Bijdragen aan studenten	f 17.320,00
Saldo lopende rek 31.12.98	5.563,75	Kosten secretariaat	193,24
Bijdragen van de kerken	18.798,25	Rente lopende rek+bankk.	88,25
Rente spaarrekening	919,23	Saldo Spaarrek.31.12.99	52.844,81
Credit rente	2,65	Saldo lopende rek.31.12.98	763,16
Ontvangen	<u>1.000,00</u>		
	f 71.209,46		f 71.209,46

Zoals inmiddels wellicht bekend is, heeft de Landelijke Vergadering in haar zitting van 29 oktober 1994 besloten de bijdrage van de kerken aan de commissie te laten geschieden op basis van een omslagstelsel. Vastgesteld werd een bedrag van f 1,00 per ziel.

Hierdoor zijn wij de afgelopen jaren in staat geweest, naast onze verplichtingen tegenover de steunontvangende studenten, een noodzakelijke reserve op te bouwen van meer dan f 30.000,==

Gezien de duidelijk verbeterde financiële positie en de op dit moment aangegane verplichtingen t.o.v. studenten, is onze commissie van mening dat ook voor 2000 de bijdrage beperkt kan blijven tot een bedrag van f 0,50 per ziel.

Daar de ervaring leert dat door de regelmatige wisselingen in de kerkenraden niet bekend is op welke basis financiële ondersteuning aan theologische studenten wordt verstrekt, vindt u onderstaand het eveneens in de brief van 27 maart 1995 vermelde gecompriëerde overzicht:

Bijlage Beoordelingscriteria voor toekenning van financiële ondersteuning:

- De student komt niet in aanmerking voor een reguliere studiefinanciering.
- De aanvraag dient door de student, voorzien van het financiële doopceel, schriftelijk bij de cie. te worden ingediend.
- Na "technische" beoordeling van de cijfers, wordt een attest gevraagd van de plaatselijke kerk waarvan de student lid is, bij voorkeur ondersteund door een advies van de regio.
- In het attest spreekt de plaatselijke kerk zich uit over de begeerte en de geschiktheid van de student om de kerken te dienen.
- De commissie treedt niet in het oordeel van de betreffende plaatselijke kerk.
- De ondersteuning wordt als gift ter beschikking gesteld.
- Bij grotere bedragen wordt een deel van de ondersteuning als renteloze lening verstrekt.

Toelichting bij het financieel verslag van het jaar 1999.

De commissie is wat betreft de samenstelling niet gewijzigd.

1. Dhr. G. Nentjes, Espelerlaan 47, 8302 CG Emmeloord. (voorzitter)
2. Mevr. A.v.d. Berg, IJsselmeerlaan 158, 8304 GM Emmeloord. (secretaris)
3. Drs. W. Logtmeijer, Westergolaan 7, 8302 LE Emmeloord. (penningmeester)

Gemiddeld drie "studenten" kregen gedurende het jaar 1999 een financiële tegemoetkoming in de vorm van een gift en/of een lening. Met een predikant hebben we een regeling getroffen om zijn studieschuld te saneren. Aan het eind van het jaar ontvingen nog 2 mensen een bijdrage van de commissie.

We hebben ook dit jaar weer voorbedrukte acceptgiro naar alle kerken gestuurd.

Op de landelijke vergadering van 1994 is besloten om een bijdrage van f 1,00 per ziel te vragen. Aangezien onze financiële positie goed te noemen is, hebben we dit jaar van iedere gemeente f 0,50 per ziel gevraagd i.p.v. f 1,00.

Overzicht uitgaven ten behoeve van studenten en bijdragen kerken:

	<i>Uitgaven t.b.v. Studenten</i>	<i>Bijdragen kerken</i>
1991	f 11.700,00	f 12.559,00
1992	f 15.675,00	f 11.804,24
	f 18.983,00	f 15.755,00
1994	f 18.325,00	f 14.931,82
1995	f 13.175,00	f 17.573,61
1996	f 9.400,00	f 7.638,98
1997*	f 13.200,00	f 47.761,58
1998	f 17.120,00	f 16.840,29
1999	f 17.320,00	f 18.798,25

*Er zijn in 1997 ook bijdragen binnengekomen van het jaar 1996.

Van de 92 kerken die een acceptgiro van ons ontvangen hebben, is in 1999 van 83 kerken de bijdrage ontvangen (90 %). De kerken die in 1999 in gebreke zijn gebleven, zullen ook in 2000 weer aangeschreven worden. We hopen op deze manier van iedere kerk een bijdrage te ontvangen.

Op 15 december 1999 is onze financiële administratie door de heer Van de Berg uit Kampen gecontroleerd en in orde bevonden.